

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

2 юни 2016 година*

„Преюдициално запитване — Социална политика — Принципи на равно третиране и на недопускане на дискриминация, основана на възраст — Директива 2000/78/ЕО —
Равно третиране в областта на заетостта и професиите — Членове 2, 3 и 6 —
Различно третиране на основание възраст — Национално законодателство, според което в някои хипотези доходите от пенсии се облагат с по-високи данъци от доходите от трудово възнаграждение — Приложно поле на Директива 2000/78 — Компетентност на Европейския съюз в областта на прякото данъчно облагане“

По дело C-122/15

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Korkein hallinto-oikeus (Върховен административен съд, Финландия) с акт от 6 март 2015 г., постъпил в Съда на 10 март 2015 г., в рамките на производството по делото, заведено от

С,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: R. Silva de Lapuerta, председател на състава, Ал. Арабаджиев (докладчик), J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund и S. Rodin, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 10 декември 2015 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за С, от K. Suominen, както и от A. Kukkonen, asianajaja,
- за финландското правителство, от S. Hartikainen, в качеството на представител,
- за Ирландия, от J. Quaneу и A. Joусе, в качеството на представители,
- за португалското правителство, от L. Inez Fernandes, както и от C. Freire и M. Conceição Queirós, в качеството на представители,
- за шведското правителство, от A. Falk, U. Persson, N. Otte Widgren, C. Meyer-Seitz, E. Karlsson и L. Swedenborg, в качеството на представители,

* Език на производството: фински.

— за Европейската комисия, от D. Martin и I. Koskinen, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 януари 2016 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване е относно тълкуването на принципа на недопускане на дискриминация, основана на възраст, на член 2, параграф 1 и параграф 2, буква а), на член 3, параграф 1, буква в) и на член 6, параграф 1 от Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7), както и на член 21, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в производството по подадената от С жалба, с която той оспорва решението на финландската данъчна администрация да обложи с допълнителен данък от 6 % частта от доходите му от пенсия, която след приспадане на необлагаемия доход от пенсия превишава 45 000 EUR годишно.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Според съображение 13 от Директива 2000/78 тя „не се прилага към схемите за социално осигуряване и социална закрила, чиито ползи не се третират като доходи по значението на термина, дадено за целите на член [157 ДФЕС]“.
- 4 Според член 1 от тази директива целта ѝ „е да регламентира основната рамка за борба с дискриминацията, основана на религия или убеждение, увреждане, възраст или сексуална ориентация по отношение на заетостта и упражняването на занятие, с оглед прилагането в държавите членки на принципа за равно третиране“.
- 5 Член 2 от тази директива гласи:
 - „1. За целите на настоящата директива, „принципът за равно третиране“ означава, че няма да има пряка или непряка дискриминация въз основа, на който и да е от признаците, посочени в член 1.
 2. За целите на параграф 1:
 - а) проява на пряка дискриминация има, когато едно лице е, било е, или би било третирано по-малко благоприятно от друго в сравнима ситуация въз основа един от признаците, упоменати в член 1;
 - б) проява на непряка дискриминация има, когато видимо неутрална разпоредба, критерий или практика биха поставили лицата от определена религия или убеждение, увреждане, възраст или сексуална ориентация в сравнение с други лица в неблагоприятно положение, освен ако:
 - и) тази разпоредба, критерий или практика е обективно оправдана от законната си цел и средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими [...]

[...]“.

6 Член 3 от посочената директива, озаглавен „Приложно поле“, гласи:

„1. В границите на сферите на компетентност, поверени на [Европейския съюз], настоящата директива се прилага към всички лица от публичния и частния сектор, включително публични органи, във връзка с:

[...]

в) условия за наемане и условия на труд, включително условията за уволнение и заплащане;

[...]

3. Настоящата директива не се прилага към каквито и да било видове плащания, правени по държавни схеми и други подобни, включително държавно социално осигуряване и социална закрила.

[...]“.

7 Член 6 от същата директива има следното съдържание:

„1. Независимо от член 2, параграф 2, държавите членки могат да регламентират, че разлики в третирането на основание възраст не представлява дискриминация, ако в контекста на национално право, те са обективно и обосновано оправдани от законосъобразна цел, включително законосъобразна политика по заетостта, трудов пазар и цели на професионалното обучение и, ако средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими.

Такива разлики в третирането могат да включват освен другото:

а) създаването на специални условия за достъп до заетост и професионално обучение, заетост и упражняване на занятие, включително условия за уволнение и възнаграждение, на млади хора, по-възрастни работници, лица, които издържат други лица, за да се насърчава тяхната професионална интеграция или да се осигури тяхната защита;

б) определянето на минимални условия за възраст, професионален опит или старшинство в службата за достъп до заетост или до определени ползи, свързани със заетостта;

[...]

2. Независимо от член 2 параграф 2, държавите членки могат да регламентират, [че] фиксирането на възраст за достъп до социално-осигурителни схеми, право на пенсия или обезщетение за инвалидност, включително определянето в съответствие с тези схеми на различна възраст за работници или служители или групи или категории и използването в контекст на такива схеми на критерий за възраст при статистическите изчисления не представляват дискриминация на основание възраст, като се гарантира, че това не води до дискриминация на основание пол“.

Финландското право

- 8 Според член 124, първа и четвърта алинея от *tulooverolaki* (1992/1535) (Закон 1992/1535 за данъка върху дохода), в редакцията, приложима по делото в главното производство:

„Всяко физическо лице [...] дължи на държавата данък върху облагаемите доходи от трудово възнаграждение по таблицата за прогресивно облагане на доходите, както и данък върху облагаемите доходи от капитал със ставката за облагане на доходите. Наред с това всяко физическо лице дължи на държавата допълнителен данък върху доходите от пенсии според разпоредбите на четвърта алинея. Всяко друго данъчнозадължено лице следва да заплаща данък върху облагаемия си доход по данъчната ставка за облагане на доходите.

[...]

Физическите лица заплащат допълнителен данък в размер на 6 % върху частта от доходите от пенсии, превишаваща 45 000 EUR след приспадането на необлагаемата част от доходите от пенсии. По отношение на допълнителния данък върху доходите от пенсии се прилагат разпоредбите на настоящия закон или на всеки друг закон, свързани с данъка върху дохода, дължим на държавата за доходите от трудово възнаграждение“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 9 С е роден през 1948 г. финландски гражданин, който живее постоянно във Финландия. Данъчната администрация му определя ставка за удържания при източника данък, приложима спрямо дължимия за данъчната 2013 г. авансов данък върху дохода. В този контекст въз основа на член 124, първа и четвърта алинея от Закон 1992/1535 за данъка върху дохода тази администрация му начислява допълнителен данък от 6 % върху частта от доходите му от пенсия, която след приспадане на необлагаемия доход от пенсия превишава 45 000 EUR.
- 10 Както се установява от преюдициалното запитване, през данъчната 2013 г. С е получил във Финландия пенсия в общ размер на 461 900,88 EUR, от които 251 351,10 EUR са удържани като авансов данък върху сумата, облагаема с данък върху дохода. Освен пенсията С е получил доход като трудово възнаграждение за извършена във Финландия работа.
- 11 С решение от 11 март 2013 г. данъчната администрация отхвърля подадената от С жалба по административен ред във връзка със ставката на удържания при източника данък, приложима спрямо авансово удържания данък върху дохода, дължим за финансовата 2013 г.
- 12 С оспорва това решение пред *Helsingin hallinto-oikeus* (Административен съд Хелзинки, Финландия), като посочва, че разпоредбите относно допълнителния данък върху доходите от пенсии, съдържащи се в член 124, първа и четвърта алинея от Закон 1992/1535 за данъка върху дохода, не могат да се прилагат за определяне на ставката на удържания при източника данък по отношение на доходите му от пенсия.
- 13 *Helsingin hallinto-oikeus* (Административен съд Хелзинки) отхвърля тази жалба, тъй като приема, че целта на посочените разпоредби, която, както се установява от подготвителните работи по приемането им, е да се увеличат данъците на данъчнозадължените лица с високи доходи от пенсия, е от обществен интерес, като цяло приемлива и съобразена с общите цели на данъчното облагане. Този съд приема също, че правото на Съюза, а следователно и Хартата, не са приложими по делото в главното производство, тъй като по това дело се оспорва пряко данъчно облагане, което е от компетентността на държавите членки.

- 14 С сезира Korkein hallinto-oikeus (Върховен административен съд, Финландия) с молба да му бъде разрешено да подаде жалба срещу решението на Helsingin hallinto-oikeus (Административен съд Хелзинки). Според запитващата юрисдикция разглежданите по делото в главното производство данъчни разпоредби не са свързани с условия за наемане и условия на труд по смисъла на член 3, параграф 1, буква в) от Директива 2000/78 и по-общо не би могло да се разглеждат като мярка, попадаща в приложното поле на тази директива. По-конкретно, те не установявали критерий за определяне на заплатата. Затова, обратно на случая по делото, приключило с решение от 26 февруари 2013 г., Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105), тези разпоредби нямали връзка с материалното право на Съюза.
- 15 Както се установява от акта за запитване, целта на разглежданото в главното производство законодателство е да се съберат данъчни приходи от платежоспособните получатели на пенсии, да се намалят различията в нивото на данъчното облагане между пенсиите за прослужено време и трудовите възнаграждения и да се подобрят стимулите за възрастните хора да продължат да бъдат трудово активни.
- 16 Запитващата юрисдикция не е сигурна дали това законодателство попада в приложното поле на правото на Съюза, по-конкретно в приложното поле на Директива 2000/78, така както е определено в член 3 от нея, и ако това е така, дали това законодателство води до пряка или непряка дискриминация въз основа на възраст по смисъла на член 2 от същата директива.
- 17 При тези обстоятелства Korkein hallinto oikeus (Върховен административен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 3, параграф 1, буква в) от Директива 2000/78 да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба като член 124, първа и четвърта алинея от Закон 1992/1535 за данъка върху дохода, която се отнася до допълнителния данък върху доходи от пенсии, попада в приложното поле на правото на Съюза и поради това в настоящия случай е приложима забраната за дискриминация, основана на възраст, по смисъла на член 21, параграф 1 от Хартата?

Вторият и третият въпрос се поставят само ако в отговора си на първия въпрос Съдът приеме, че настоящият случай попада в приложното поле на правото на Съюза.

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос, трябва ли разпоредбите на член 2, параграф 1 и параграф 2, буква а) или б) от Директива 2000/78 и член 21, параграф 1 от Хартата да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като член 124, първа и четвърта алинея от Закон 1992/1535 за данъка върху дохода, която се отнася до допълнителния данък върху доходите от пенсии и предвижда, че в определени случаи доходите от пенсии на физическо лице, получаването на които е обвързано най-малкото непряко с възрастта му, се облагат с данък върху доходите, по-висок от този, с който се облагат доходи от трудова дейност в същия размер?

3) В случай че посочените разпоредби от Директива 2000/78 и от Хартата не допускат национална правна уредба като тази относно допълнителния данък върху доходите от пенсии, трябва ли член 6, параграф 1 от тази директива да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба като тази относно допълнителния данък върху доходите от пенсии все пак може да се счете, по смисъла на тази разпоредба, за обективно и обосновано оправдана от законосъобразна цел, включително законосъобразна политика по заетостта, трудовия пазар и целите на професионалното обучение, тъй като, както става ясно от подготвителните материали по проекта на Закон 1992/1535 за данъка върху дохода, този данък има за цел да се набират данъчни приходи от платежоспособни получатели на

пенсии, да се намали разликата между данъчната тежест върху доходите от пенсии и от трудова дейност, както и да се засилят стимулите за възрастните хора да продължат да бъдат трудово активни?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 18 С първия въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 3, параграф 1, буква в) от Директива 2000/78 трябва да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба относно допълнителен данък върху доходите от пенсии като разглежданата в главното производство попада в материалното приложно поле на тази директива и дали поради това прогласеният в член 21, параграф 1 от Хартата принцип на недопускане на дискриминация, основана на възраст, е приложим по делото в главното производство.
- 19 В самото начало следва да се припомни, че според постоянната практика на Съда, както от заглавието и съображенията, така и от съдържанието и целта на Директива 2000/78 е видно, че тя е предназначена да установи обща рамка, за да се осигури на всяко лице равно третиране „в областта на заетостта и професиите“, като му се предостави ефикасна защита срещу дискриминацията, основана на някой от признаците, упоменати в член 1 от нея, сред които е възрастта (решение от 26 септември 2013 г., Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 20 В светлината на член 3, параграф 1, буква в) и параграф 3 от Директива 2000/78 във връзка със съображение 13 от нея трябва да се приеме, че нейното приложно поле не обхваща схемите за социално осигуряване и социална закрила, придобивките по които не се приравняват на заплащане по смисъла на този термин за целите на член 157, параграф 2 ДФЕС (решение от 21 януари 2015 г., Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, т. 20 и цитираната съдебна практика).
- 21 Безспорно понятието за заплащане по смисъла на член 3, параграф 1, буква в) от Директива 2000/78 трябва да се тълкува в широк смисъл. Така Съдът приема, че това понятие включва по-конкретно всички придобивки в пари или в натура, настоящи или бъдещи, при положение че същите са предоставени, включително непряко, от работодателя на работника за неговия труд, независимо дали по силата на трудов договор, законодателни разпоредби или на доброволни начала (решение от 12 декември 2013 г., Nau, C-267/12, EU:C:2013:823, т. 28 и цитираната съдебна практика). Освен това фактът, че някои плащания са направени след прекратяване на трудовото правоотношение, не изключва възможността те да имат характер на заплащане по смисъла на посочените по-горе разпоредби (решение от 9 декември 2004 г., Hložek, C-19/02, EU:C:2004:779, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 22 Съдът уточнява също, че сред придобивките, които се определят като заплащане, са точно сумите, изплащани от работодателя поради наличието на трудово правоотношение, чиято цел е да осигурят източник на доходи на работниците, дори ако в особени случаи не извършват никаква дейност, предвидена в трудовия договор. Сам по себе си фактът, че тези плащания са продиктувани също и от свързани със социалната политика съображения, не може да постави под съмнение техния характер на заплащане (решение от 9 декември 2004 г., Hložek, C-19/02, EU:C:2004:779, т. 39 и цитираната съдебна практика).
- 23 Затова Съдът приема, че плащанията въз основа на пенсионна схема, която по същество зависи от някогашната работа на заинтересованото лице, са част от заплащането, което получава това лице, и попадат в приложното поле на член 157, параграф 2 ДФЕС (решение от 7 януари 2004 г., K. V., C-117/01, EU:C:2004:7, т. 25 и цитираната съдебна практика).

- 24 От това все пак не следва, че трябва да се счита, че национална правна уредба относно ставката на данъка върху доходите от пенсии попада в приложното поле на Директива 2000/78.
- 25 Първо следва да се отбележи, че предмет на делото в главното производство не са редът или условията за определяне на размера на изплащаните на работник обезщетения на основание трудовото правоотношение, което го е свързвало с бившия му работодател (решение от 1 април 2008 г., Maruko, C-267/06, EU:C:2008:179, т. 46), а ставката на данъка върху доходите от пенсии. Такова облагане обаче е външно за трудовото правоотношение, а поради това и за определянето в тази рамка, единствената посочена в Директива 2000/78, на „заплащането“ по смисъла на тази директива, както и на член 157, параграф 2 ДФЕС.
- 26 Както се установява от самия текст на член 124, първа и четвърта алинея от Закон 1992/1535 за данъка върху дохода, допълнителен данък върху доходите от пенсии като разглеждания в главното производство, без каквато и да е връзка с трудовия договор, произтича пряко и единствено от национално данъчно законодателство, приложимо по отношение на всяко физическо лице, чиито доходи от пенсии, след приспадане на необлагаемия доход от пенсия, превишават 45 000 eur.
- 27 Поради това национално законодателство като разглежданото в главното производство относно допълнителен данък върху доходите от пенсии не попада в приложното поле на Директива 2000/78.
- 28 Накрая, що се отнася до поисканото от запитващата юрисдикция тълкуване на разпоредбите на Хартата, достатъчно е да се припомни, че съгласно член 51, параграф 1 от Хартата разпоредбите на същата се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза.
- 29 Безспорно е обаче, че със Закона за данъка върху дохода не се прилага никаква разпоредба от правото на Съюза и нито една директива относно данъчното облагане не може да бъде приложима спрямо положението, предмет на главното производство. Освен това, както следва от точка 27 от настоящото решение, спорът в главното производство не попада и в приложното поле на Директива 2000/78. Следователно по това дело позоваването на разпоредбите на Хартата, чието тълкуване се иска с настоящото преюдициално запитване, не може да доведе до желанния резултат.
- 30 С оглед на изложените по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1, буква в) от Директива 2000/78 трябва да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба относно допълнителен данък върху доходите от пенсии като разглежданата в главното производство не попада в материалното приложно поле на тази директива, а следователно и на член 21, параграф 1 от Хартата.

По втория и третия въпрос

- 31 Предвид отговора на първия въпрос, не следва да се дава отговор на втория и третия въпрос.

По съдебните разноски

- 32 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 3, параграф 1, буква в) от Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите трябва да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба относно допълнителен данък върху доходите от пенсии като разглежданата в главното производство не попада в материалното приложно поле на тази директива, а следователно и на член 21, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Подписи